

ClimateFood

Klimatsmarta lösningar för den nordliga livsmedelskedjan

Guide för företag

Inledning

**1/3 av våra
växthusgasutsläpp är
relaterade till livsmedel**

Den största klimatpåverkan sker inom primärproduktionen. Utsläpp från livsmedelsförädling uppstår från processer som uppvärmning, kylning och förpackning.

Hållbart jordbruk och effektiv användning av energi och sidoströmmar förbättrar livsmedelsindustrins hållbarhet.

Klimatsmart livsmedelsproduktion kräver till exempel användning av förnybar energi, cirkulär ekonomi och tekniska innovationer.

Bild: Kati Laszka

Visste du?

I norra Finland och Sverige* arbetar mer än 6 000 personer inom primärproduktion och 3 500 inom livsmedelsindustrin.

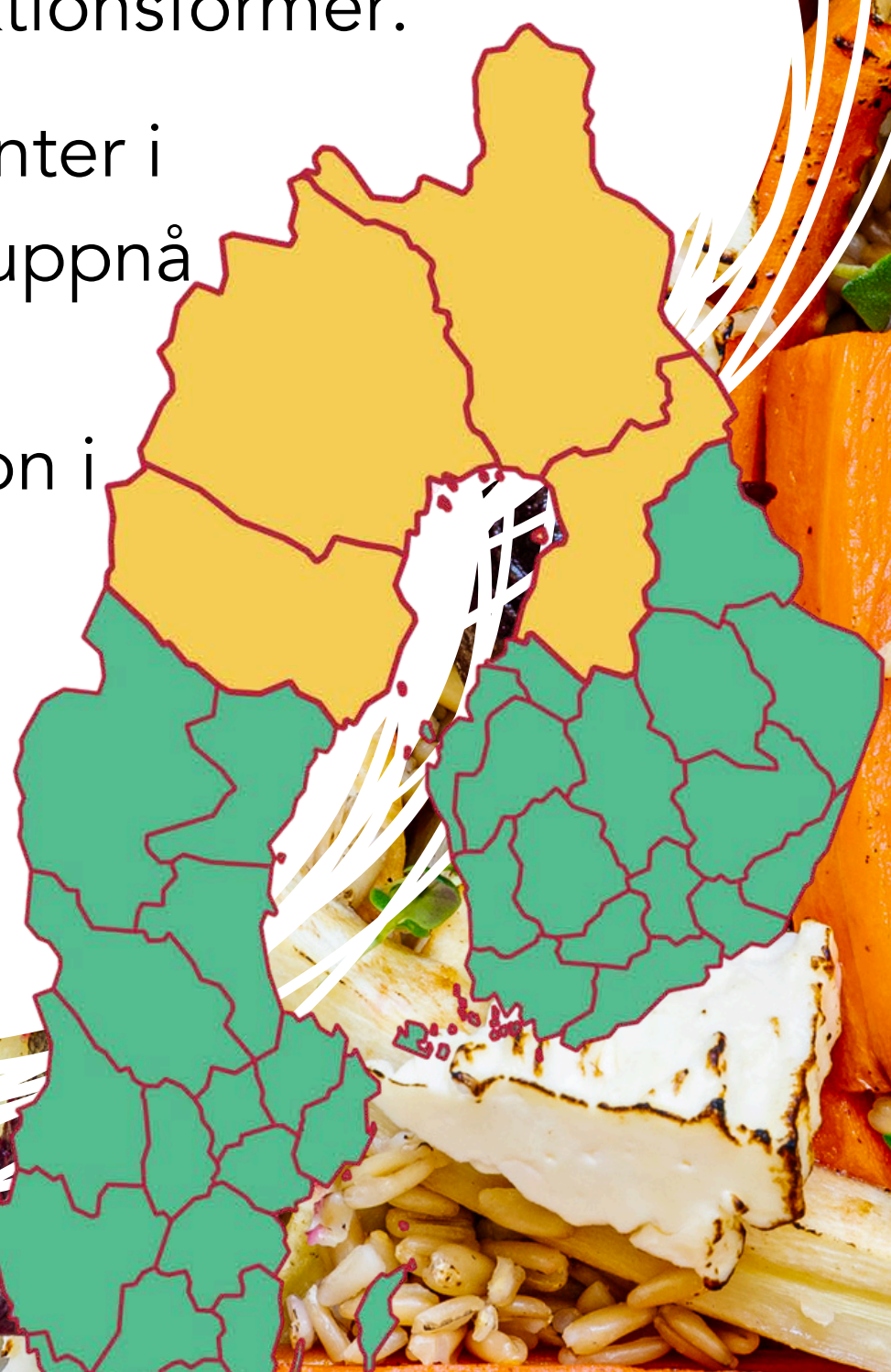
En mångsidig, hållbar och lokal livsmedelsproduktion minskar vår sårbarhet i globala kriser.

Framtidens livsmedelskedja kommer att bygga på samarbete, användning av data och artificiell intelligens samt nya produktionsformer.

Livsmedelsproducenter i norr – hitta sätt att uppnå en mer klimatsmart livsmedelsproduktion i denna guide!

*Norra Österbotten, Lappland, Norrbotten, Västerbotten, som är markerade med gult på kartan.

Bild: Kerttu Saalasti-institutet, Uleåborgs universitet

Innehåll

1

Marknadsföring och varumärkesbyggande – stolt och ren, nordlig mat!

2

Hållbar användning av naturresurser

3

Utnyttja sidoströmmar – minska kostnader och utsläpp

4

Djärva experiment som en del av producenternas välbefinnande

5

Företagets sociala ansvar och påverkan

6

Var kan jag hitta mer information?

7

Tack!

Marknadsföring och varumärkesbyggande

1

Stolt och ren, nordlig mat!

Skäl att gynna lokala produkter:

Lokal livsmedelsproduktion är avgörande för regionens självförsörjning och livsmedelssäkerhet.

Matens ursprung kan spåras, den är ren och säker att äta, och djurens välbefinnande är en prioritet.

I den nordliga livsmedelskedjan är målet att bevara den biologiska mångfalden och minska utsläppen.

Bild: Hannele Antila

En framgångssaga från Sverige: *Nyhléns Hugosons*

Nordisk mat vinner konsumenternas hjärtan

Nyhléns Hugosons, en tillverkare av kött och köttprodukter med säte i norra Sverige, sysselsätter 200 personer i Norrbotten.

Kuva: Nyhléns Hugosons

Investeringar i klimatsmarta lösningar och cirkulär ekonomi skapar ett positivt varumärkesimage och mervärde för företagets produkter.

Ett värdeval är att företaget inte har för avsikt att expandera sin försäljning utanför Norrbotten – "det är här vi finns och här våra rötter, vår verksamhet och vår framtid finns".

Läs mer: [Nyhléns Hugosons](#)

För övervägande

På vilka sätt återspeglas klimatmedvetenhet och ansvarstagande i ditt företags verksamhet?

Hur skulle du kunna lyfta fram dessa perspektiv på ett mer effektivt sätt i din marknadsföring?

Hållbar användning av naturresurser

2

Djurhållning är en viktig produktionssektor i norr

För vissa grödor är odlingssäsongen i norr för kort. Därför har man i norr fokuserat på djuruppfödning. Klimat och miljö kan dock beaktas i nötköttsproduktionen. Betande djur främjar inte bara landskapsförvaltningen utan också djurens välbefinnande.

Hållbart fiske säkerställer kontinuitet

Kommersiellt fiske spelar en viktig roll för att upprätthålla hälsosamma fiskbestånd och ett mångfaldigt vattenekosystem. Branschen hotas dock av att fiskarna blir allt äldre.

Som en följd av minskat fiske blir fiskbestånden mindre och börjar producera fosfor och metan i vattendragen.

Bild: Juho Sirkkala

Framgångsberättelser från Finland

Lapplands Vilda Fiskar

Den professionella fiskaren i Pello lever i harmoni med naturen och reagerar snabbt på förändringar i fiskbestånden. Ibland är det klokast att avstå från att fiska en viss art om beståndets tillstånd så kräver.

Bild: Rauno Virta

Läs mer: [Lapin Villikala](#)

Kujala gård

Djuren på Kujala Farm betar och underhåller kustängarna i Hailuoto. Gården odlar också raps, vilket förbättrar markstrukturen.

Kontinuerlig växtlighet och odlad mark binder kol och minskar näringsläckage till vattendrag.

Läs mer: [Kujalan tila](#)

Bild: Kujala gård

För övervägande

Vilka lösningar använder ditt företag för att främja biologisk mångfald?

Hur skulle ditt företag kunna utnyttja naturresurserna på ett mer hållbart sätt?

Bild: Juho Sirkkala

Utnyttja sidoströmmar

– minska kostnader och utsläpp

3

Sidoströmmar är material- eller energiförluster som genereras som biprodukter i produktionen och som inte är huvudsyftet med den aktuella produktionsprocessen.

Lokalt kan sidoströmmar utnyttjas, till exempel som djurfoder eller strö, eller så kan den genererade spillvärmnen användas för uppvärmning och torkning av råvaror.

I bästa fall sparar användningen av sidoströmmar in på användningen av nya naturresurser, minskar mängden avfall och förbättrar lönsamheten.

Bild: Viskaalin tila

Framgångsberättelser från Finland

Viskaali gård

Viskaali gård, slakteri och köttförädlingsanläggning i Muhos producerar nötkött och köttprodukter. Gårdens biogasanläggning bearbetar gödsel, slakteriavfall och bioavfall från omgivningen för att producera biogas för transport och industriellt bruk. Den producerar också organiskt gödselmedel för gårdar.

Bild: Viskaalin tila

Läs mer: [Viskaalin tila](#)

Aihkiporo

Anläggningarna vid renslakteriet Aihkiporo i Salla har utvecklats så att renblod kan utnyttjas på ett bra sätt. Spillvärmens från styckningsanläggningens frysutrustning används för att värma upp byggnaden.

Slakteriet ägs av två renägarföreningar. Det omfattande nätverket och samarbetet mellan renägare och andra företagare är en stor tillgång i utvecklingsprocessen.

Läs mer: [Aihkiporo](#)

Bild: Niina Mattila

För övervägande

Vilka typer av sidoströmmar genereras i ditt företag eller ditt lokala område?

Vem skulle kunna utnyttja dessa sidoströmmar? Finns det något företag för vilket även en liten sidoström skulle vara en nödvändig råvara?

Hur kan problem som orsakas av tid eller avstånd lösas? Kan sidoströmmar från flera aktörer kombineras?

Djävra experiment som en del av producenternas välbefinnande

4

Det är viktigt att producenterna mår bra

Diversifiering av produktionen ger företagare ytterligare inkomster och sprider riskerna, men stimulerar också tanken.

Samarbete mellan producenter är viktigt både ekonomiskt och när det gäller kamratstöd.

Djävra experiment kan löna sig och förbättra självförsörjningen i norr.

Bild: Päivi Meronen

En framgångssaga från Sverige: *Pesula Lantbruk*

**En mjölkgård i Tornedalen
värnar om traditioner och
vågar prova nya saker**

”De säger att det inte ska gå
att driva mjölkgård med bara
en robotmjölkningsstation,
de säger att det inte ska gå att
odla senap så här långt norrut,
de säger så mycket.
Det där har alltid sporrat mig,
folk som säger att saker inte
går. Men vet inte förrän
man testat.”

- Per Pesula

Läs mer: [Pesula Lantbruk](#)

Bild: Pesula Lantbruk

För övervägande

Hur klarar du dig som
entreprenör? Hur skulle du
kunna förbättra ditt
välbefinnande?

När var senaste gången du
provade en ny metod eller
produkt? Var experimentet
framgångsrikt? Skulle idén
kunna förfinas ytterligare?

Bild: Päivi Meronen

Företagets sociala ansvar och påverkan

5

Nätverk och samarbete

Samarbete inom det regionala affärsekosystemet stärker enskilda företags inflytande, eftersom det främjar sysselsättningen och stärker den regionala ekonomin.

Mänskliga rättigheter utgör grunden för företagets sociala ansvar: hur ett företag agerar i förhållande till människor och det omgivande samhället.

Bild: Iina Tauriainen

Framgångssaga från Finland:

Paahka Oy

Paahka, en tillverkare av torkade färdigrätter, är en aktiv medlem i det lokala bysamhället i Himanka.

Bild: Paahka Oy

Att köpa råvaror från det lokala området, dela med sig av sin expertis till andra företagare och delta i välgörenhetskampanjer är exempel på det lilla företagets ansvarsfulla verksamhet.

Läs mer: [Paahka Oy](#)

För övervägande

Hur uppfattas ditt företag av människor i ditt närområde?

Vilka fördelar kan samarbete mellan företag ha?

Hur kan du främja samarbete i ditt område?

Var kan jag hitta mer information?

Klimatsmarta framgångshistorier från norr

Utforska data som kan användas för att identifiera möjligheter för livsmedelsföretag och värdekedjor att utveckla sin verksamhet på ett mer klimatsmart sätt genom lokalt och gränsöverskridande samarbete.

Statistiska data om primärproduktion i norra Finland och Sverige

Upptäck 10 klimatsmarta affärshistorier från livsmedelskedjan inom områdena grödor, mjölk- och köttproduktion samt kommersiellt fiske. Exemplen kommer från Finland och Sverige.

Livsmedelssystemets klimatpåverkan

Hur anpassar sig livsmedelsproduktionen till klimatförändringarna och hur mildrar den dem? Hur påverkar livsmedelsförädlingen klimatet? Hur kommer klimatsmarta livsmedel att se ut i framtiden? Läs artiklar om ämnet.

Allt material: www.maajakotitalousnaiset.fi/en/hankkeet/climatefood

Tack!

Denna publikation har tagits fram inom ramen för projektet ClimateFood – Climate-Smart Food via Cross-Border Cooperation – With Businesses, for the Businesses! hösten 2025. Projektet finansierades av Interreg Aurora.

Arbetsboken har skrivits av Pohjois-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset/ ProAgria, Hushållningssällskapet Norrbotten-Västerbotten och Lapplands yrkeshögskola.

ClimateFood-projektet främjar FN:s mål för hållbar utveckling.

